

Broj/Број: 01,02,03,03/11-05-33/09
Sarajevo/Сарајево, 23. 4. 2009.

KOLEGIJU OBAJU DOMOVA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

KOLEGIJU TAJNIŠTVA

ČLANOVIMA IZASLANSTVA PSBIH U INTERPARLAMENTARNOJ UNIJI

SEKTORU ZA MEĐUNARODNE ODOSE I PROTOKOL

Predmet: Izvješće sa 120. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije, održanog u Addis Abebi, od 5. do 10. travnja 2009. godine

U razdoblju od 5. do 10. travnja 2009. godine u Addis Abebi održano je 120. zasjedanje Skupštine Interparlamentarne unije. Parlamentarnu skupštinu BiH na ovome zasjedanju predstavljali su:

1. g. Hilmo Neimarlija, zamjenik predsjedatelja Izaslanstva PSBiH u IPU
2. gđica Marina Mijačević, tajnica Izaslanstva PSBiH u IPU

Zasjedanje je otvoreno govorima g. Teshoma Toge, predsjedatelja Doma naroda Parlamenta Etiopije, g. Atoa Degefe Bule, predsjedatelja Doma federacije Parlamenta Etiopije, g. Abdouliea Jannehe, izvršnog tajnika UNECA-e za Afriku, g. Thea Ben Guriraba, predsjednika Interparlamentarne unije, i g. Malesa Zenawia, premijera Republike Etiopije.

U svojim su obraćanjima svi govornici istaknuli ulogu i odgovornost parlamenata u svakoj demokraciji i demokratskim procesima, posebice u današnjem vremenu kada je svijet suočen s globalnom krizom, međunarodnim terorizmom, klimatskim promjenama i raznim političkim tenzijama. Naglašena je i odgovornost parlamenata u ekonomskom razvoju te uspostavljanju mira i stabilnosti diljem svijeta. Domaćini su posebno izrazili zadovoljstvo i zahvalnost zbog ukazane prilike da upravo Etiopija, zemlja s mnogim različitostima i podjelama, bude domaćinom 120. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije. Skrenuta je pozornost na važnost Interparlamentarne unije kao političke organizacije koja igra značajnu ulogu u borbi za razvoj demokracije.

Na dnevnom redu 120. zasjedanja Skupštine IPU-a bile su sljedeće točke:

- 1. Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika 120. zasjedanja Skupštine IPU-a;**
- 2. Razmatranje zahtjeva za uvrštenje hitne točke u dnevni red;**

3. Plenarna rasprava o političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u svijetu, s osvrtom na opću temu: „Parlamenti: izgradnja mira, demokracije i razvoja u doba kriza“;
4. Suzbijanje širenja nuklearnog oružja, razoružanje, te osiguravanje stupanja na snagu sveobuhvatnog Sporazuma o zabrani nuklearnih proba – uloga parlamenata;
5. Klimatske promjene, modeli održivog razvoja i obnovljivih izvora energije;
6. Sloboda izražavanja i prava na informacije;
7. Usvajanje tema i imenovanje izvjestitelja za 121. zasjedanje Skupštine;
8. Amandmani na Statut i Poslovnik o radu Interparlamentarne unije.

Ad - 1. Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika 120. zasjedanja Skupštine IPU-a

Za predsjednika 120. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije jednoglasno je izabran g. Teshome Toga, predsjednik Parlamenta Republike Etiopije, a za njegova zamjenika g. Lawrence Gonzi, predsjednik Parlamenta Malte. U svome je obraćanju g. Toga zaželio dobrodošlicu svim zastupnicima u Addis Abebu koja je, kako je rekao, sjedište mnogih međunarodnih organizacija i zajednica različitih ljudi i kultura. Istaknuo je kako Etiopija nije samo treća najveća zemlja u Africi, nego i zemlja u kojoj živi više od 80 nacija i u kojoj postoji više od 70 različitih jezika. Demokracija i demokratski procesi u Etiopiji započeli su 1991. godine i od tada je država ostvarila značajne uspjehe na polju poštovanja ljudskih prava, mira, tolerancije, političkog pluralizma, održivog razvoja te jednakopravnosti svih građana. Posebice je ponosan što su sve nacije zastupljene u oba doma parlamenta.

Ad - 2. Razmatranje zahtjeva za uvrštenje hitne točke u dnevni red

U raspravi o uvrštenju hitne točke u dnevni red razmatrano je ukupno sedam prijedloga:

1. Odgovornost država u sprečavanju prekograničnog terorizma s teritorija koji su pod njihovim nadzorom – Indija,
2. Utemeljenje međunarodnog istražnog komiteta u povodu nedavnih napada Izraela na Gazu te uloga parlamentaraca u postizanju međunarodnog mira i sigurnosti na Bliskom istoku – Ujedinjeni Arapski Emirati,
3. Situacija u Gazi – Oman, u ime Arapske interparlamentarne unije,
4. Globalna borba protiv organiziranog kriminala utemeljena na zajedničkoj suradnji i odgovornosti – Meksiko,
5. Negativni utjecaji međunarodne ekonomske i financijske krize na najranjivije sektore globalne zajednice, posebice afričkih zemalja – Venezuela
6. Parlamentarna akcija u osiguravanju slobodne dostave humanitarne pomoći Gazi te sudski progon ratnih zločinaca, Islamska Republika Iran
7. Uloga parlamenata u poštovanju Sporazuma G20 radi smanjenja socijalnih i političkih utjecaja globalne ekonomske krize na najranjivije države – Kanada, u ime Grupe 12+.

Nakon što je jedan broj zemalja povukao svoje prijedloge u znak podrške zajedničkom prijedlogu Kanade i Venezuele, jednoglasno je usvojena hitna točka pod nazivom:

„Uloga parlamenata u smanjenju socijalnih i političkih utjecaja međunarodne ekonomske i financijske krize na najranjivije sektore globalne zajednice, posebice afričkih zemalja“.

Nekoliko izaslanstava iz Azije izrazilo je nezadovoljstvo zbog pozivanja samo na afričke zemlje, budući da pojedine azijske zemlje imaju viši stupanj siromaštva. Ipak, podržale su ovaj prijedlog

imajući u vidu mjesto održavanja zasjedanja, ali i potrebu aktivnog podržavanja afričkih izaslanstava. Istaknuto je kako se i zemlje u razvoju i razvijene zemlje jednako suočavaju s raznim krizama, klimatskim promjenama i političkim tenzijama te je stoga, više nego ikada, potrebna zajednička suradnja i politički dogovor. Iz tog je razloga naglašen značaj i uloga parlamenata u prevladavanju kriza. Skupština je pozvala sve parlamentarce na akciju u adresiranju globalne financijske krize na predstojećoj konferenciji IPU-a o globalnoj ekonomskoj krizi, koja će biti održana 7. i 8. svibnja 2009. u Ženevi. Podsjetila je i na zajedničku izjavu (komunike) sa samita G20 u Londonu, na kojemu su se čelnici zemalja G20 obvezali poduzeti sve potrebne mjere kako bi obnovili financijski sustav, povratili međusobno povjerenje, promicali globalnu trgovinu i ulaganje, te pospješili sveobuhvatan održivi oporavak. Skupština je pozvala sve parlamentarce da osiguraju efektivan vladin financijski sustav, uključujući i mjere nadzora, kako bi se izbjegle buduće financijske krize, osobito zemalja u razvoju.

Ad - 3. Plenarna rasprava o političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u svijetu, s osvrtom na opću temu: „Parlamenti: izgradnja mira, demokracije i razvoja u doba kriza“

Plenarna rasprava o općoj temi 120. zasjedanja Skupštine: „Parlamenti: izgradnja mira, demokracije i razvoja u doba kriza“ izazvala je veliku pozornost sudionika koji su jednoglasno izrazili potrebu za hitnim prevladavanjem krize. Svi sudionici suglasili su se da svijet treba djelovati zajedno kako bi pronašao zajedničke odgovore na globalne izazove.

Dr. Theo-Ben Gurirab, predsjednik Interparlamentarne unije, podsjetio je na veliki broj stanovnika različitih afričkih zemalja koji nemaju svoje domove i koji uopće ne znaju što znači imati vlastiti dom. Mišljenja je da parlamentarci mogu i trebaju činiti više kada su u pitanju teme na dnevnom redu ovog zasjedanja Skupštine. Smatra da je izgradnja mira, demokracije i ljudskih prava bila najprikladnija tema za saziv ovogodišnje skupštine, budući da financijska i ekonomska kriza pokazuju koliko zapravo živimo u jednom velikom globalnom selu. U izgradnji mira i demokracije potrebno je, prije svega, smanjiti siromaštvo, jer „prazan stomak“ ne doprinosi procesu demokratizacije. Podcrtao je značaj Interparlamentarne unije koja može i treba igrati vitalnu ulogu u borbi za postizanje poštenijeg sustava globalizacije, jačanju demokracije, jednako kao i pružanja pomoći zemljama u njihovom razvoju.

Gospođa Đukić-Dejanović, predsjednica Skupštine Srbije, mišljenja je kako svijet nikada nije bio suočen s više kriza nego što je to danas. Sve su države suočene sa smanjenjem stope rasta i povećanjem nezaposlenosti, što dovodi do političke nestabilnosti. Kada je u pitanju Srbija, istaknula je da se država suočava s različitim krizama, ali je usprkos tomu Srbija naučila nositi se s tegobama i boriti se za bolje sutra. Sve te krize bile su veliki neprijatelj demokracije, jer nestabilnost u zemlji vodi k ekstremizmu. Naglasila je kako razvijene zemlje trebaju pomoći siromašnima u prevladavanju krize, i to tako što će im otvoriti svoje granice, pružiti pomoći u razvoju te promicati slobodnu trgovinu.

Gospodin Andreinchenko, član izaslanstva Bjelorusije, smatrao je da globalna kriza najviše utječe na „obične ljude“ i socijalnu stabilnost. Ukazao je na predviđanja Međunarodne organizacije rada, prema kojoj će se globalna nezaposlenost u 2009. godini povećati sa 6,3 na 7,1%, odnosno broj nezaposlenih će se povećati s 24 na 52 milijuna. Također, predviđanja Svjetske banke su da će do kraja 2009. godine granica siromaštva porasti te da će više od 100 milijuna ljudi živjeti od dva dolara po danu. Bjelorusija je uvjerenjena da parlamenti trebaju iznijeti regulatorne mehanizme i preventivne mjere kako bi što više ublažili štetne utjecaje krize. Osim toga, parlamenti trebaju poduzeti korake k održavanju životnog standarda i jamčenja socijalne skrbi.

Gospodin Majali, predsjednik Parlamenta Jordana, u svome je govoru istaknuo kako Jordan nastavlja provoditi odgovornu politiku u bori protiv potlačenosti, odnosno provoditi politiku koja se zalaže za povećanje pravde, mira, demokracije i miroljubive koegzistencije. Istaknuo je moralnu i legalnu odgovornost međunarodne zajednice u rješavanju arapsko-izraelskih sukoba. Pozvao je na međunarodno jedinstvo za suverenitet Iraka i sigurnost Sudana, naglašavajući da međunarodno pravo treba biti primjenjeno na sve države, uključujući i Izrael.

Gospođa Wuyunqimuge, članica izaslanstva Kine, podsjetila na samit Grupe G20 i tada postignuti dogovor koji se odnosi na reformu svjetskog financijskog sustava. Naime, države članice G20 dogovorile su se pomoći zemljama najviše pogođenim krizom, kao i poboljšati financijske propise. Naglasila je važnu ulogu Kine na tome samitu te izrazila nadu da će međunarodna zajednica što prije okončati rundu trgovinskih pregovora iz Dohe.

Gospođa J. Klasnić (Slovenija) podsjetila je na obraćanje slovenskog izaslanstva na prošlogodišnjem zasjedanju u Cape Townu kada je konstatirano da pitanja siromaštva zahtijevaju pažnju i u budućnosti. Ipak, tada nitko nije očekivao da će se Skupština odmah ove godine vratiti na to pitanje. Kao i druge države članice Europske unije, Slovenija je usvojila mjere za suzbijanje krize te izlaz vidi u ulaganju u ljude, odnosno njihovo zdravlje, obrazovanje i okruženje. Stajališta je da ekonomski nacionalizam vodi u politički ekstremizam.

Gospodin T. Qubava (Palestina) iznio je probleme s kojima se suočava Gaza, što je posljedica izraelske okupacije i napada. Prema njegovom mišljenju, izraelska vlast sastavljena je od ekstremista koji niječu prava Palestinaca i odbijaju podržati mogućnost dvodržavnog prijedloga. Također, istaknuo je kako izraelski predstavnik za vanjsku politiku prijeti uništenjem Gaze nuklearnom bombom. Naglasio da je palestinski parlament legalni predstavnik palestinskog naroda od 1998. godine te podsjetio na arapsku mirovnu inicijativu koja je je poduzela sve mjere kako bi osigurala mir s Izraelom, no izraelska vlada ne prihvaća ponuđene prijedloge. Ponovio je da mjesto za pregovaračkim stolom još uvijek postoji, ali nije moguće postići dogovor ako je samo jedna mirovna strana za stolom.

Gospodina Shaloma (Izrael) je nakon izlaska za govornicu ometao u govoru savjetnik palestinskog izaslanstva, što je, prema mišljenju g. Shaloma, bio jasan pokazatelj što će se događati na zasjedanjima Interparlamentarne unije ako joj se pridruže Hamasovi ekstremisti. Istaknuo je kako Hamas smatra da Izrael ne treba postojati i da ga treba uništiti, što je očigledan pokazatelj da ne žele mir. Također, podsjetio je i na Hamasovu politiku po pitanju teritorija Izraela, za koji smatraju da pripada muslimanima, te da nijedan musliman u pregovorima ne treba odustati niti od jednoga dijela teritorija. Vjeruje u potrebu suradnje između Židova, muslimana i kršćana širom svijeta. Iznio je stav Izraela da će učiniti sve što je potrebno kako bi uspostavio suradnju sa susjednim zemljama, ali i riješio postojeće probleme koji imaju podršku ekstremista iz Irana. Izrazio je zabrinutost zbog primanja Palestine u IPU i mogućnosti da pripadnici Hamasa budu članovi palestinskog izaslanstva. Podcrtao je da Izrael neće sudjelovati ni na jednoj konferenciji na kojoj će biti predstavnici Hamasa i pozvao glavnog tajnika IPU-a da učini sve kako bi osigurao da predstavnici Hamasa ne postanu članovi palestinskog izaslanstva. Postavio je pitanje - tko će postati sljedeći član Interparlamentarne unije: Al-Qaeda ili možda Talibani te je li za IPU prihvatljivo da otvara vrata ekstremistima.

Gospođa Mensah-Williams (Namibija) ponovila je kako je očito da adresiranje pitanja mira, demokracije i razvoja danas ima značajniju ulogu u svijetu nego ikada prije. Istaknula je značaj i ulogu parlamenata u jačanju demokracije i pronalaska rješenja za kompleksne probleme s kojima je svijet suočen. Predložila je da parlamenti promiču demokraciju podnošenjem inicijativa poput „otvaranje parlamenta narodu“.

Ad - 4. Suzbijanje širenja nuklearnog oružja, razoružanje, te osiguravanje stupanja na snagu sveobuhvatnog Sporazuma o zabrani nuklearnih proba – uloga parlamenata

Skupština je izrazila zabrinutost zbog postojanja oko 26.000 komada nuklearnog oružja u svijetu te pozvala sve države koje imaju nuklearno naoružanje da učine veće, brže i nepovratne korake u smanjenju zaliha svih vrsta nuklearnog i drugog oružja. Zabrinuta je što i nakon 12 godina od pripreme za potpisivanje Sporazum o zabrani nuklearnih proba još nije stupio na snagu, urgirajući na sve države s nuklearnim naoružanjem da pojačaju svoje snage u sprečavanju širenja takvoga oružja. Naglašena je uloga parlamenata u postupku ratifikacije. Skupština je pozvala parlamente svih država da izvrše pritisak na svoje vlade kako bi ovaj Sporazum što prije stupio na snagu. Posebice je pozvala parlamente svih država navedenih u Aneksu 2. Sporazuma koje nisu potpisale ratifikaciju, a čija je ratifikacija potrebna kako bi Sporazum stupio na snagu. Sporazum su ratificirale 148 zemlje, ali je potrebna ratifikacija još devet zemalja. Od svih parlamenata zatraženo je da potaknu svoje vlade na veću potporu Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju te pruže snažnu i učinkovitu podršku svim rezolucijama i preporukama za mir, razoružanju i sigurnosti koje je Interparlamentarna unija ranije usvojila.

Ad - 5. Klimatske promjene, modeli samoodrživog razvoja i obnovljivih izvora energije

Kada je u pitanju razmatranje točke posvećene klimatskim promjenama, modelima održivog razvoja i obnovljivih izvora energije, svi sudionici zasjedanja suglasili su se da su klimatske promjene jedan od najvećih izazova s kojima se danas suočava okoliš, društvo i gospodarstva u svijetu. Skupština je pozvala na globalnu akciju za zaštitu klime i pažljivo upravljanje dragocjenim resursima, što se može postići samo ako razvijene i zemlje u razvoju rade zajedno. Posljednjih je godina emisija ugljičnog dioksida naglo porasla diljem svijeta i sada je za skoro 27% veća nego 1990. godine. Prema predviđanjima Međunarodne agencije za energiju (IEA), širom svijeta emisije ugljičnog dioksida porasti će za približno 90% te će do 2030. godine iznositi oko 20 - 38 milijardi tona. One bi također mogle rasti za oko 58 milijardi tona do 2050. godine ako koraci koji se širom svijeta poduzimaju ne zaustave ovaj trend. Međutim, porast broja stanovnika, posebice u zemljama u razvoju i novim industrijaliziranim zemljama, prati i porast potrošnje izvora energije, što vodi k daljnjem porastu globalnih emisija stakleničkog plina. Urgirano je da vlade zemalja koje nisu potpisale Protokol iz Kyota to što prije učine. Protokol iz Kyota industrijskim zemljama nalaže da do 2012. smanje emisiju šest stakleničkih plinova zbog kojih se zagrijava planet, a među kojima je najvažniji ugljični dioksid. Svaka zemlja ima drugačije kvote. Sukladno Protokolu, države članice preuzele su obvezu smanjenja emisije stakleničkih plinova na 5,2% do 2012. godine. Razvijene zemlje pozvane su da potiču razmjenu tehnologije sa zemljama u razvoju s ciljem podizanja standarda za okoliš, zdravlja kao i životnog standarda u tim zemljama. Potrebno je naročito usmjeriti pozornost na donošenje naknadnog protokola iz Kyota koji će se odnositi na vrijeme nakon isteka sadašnjeg protokola, odnosno za razdoblje poslije 2012.

Ad – 6. Sloboda izražavanja i prava na informacije

Svi sudionici zasjedanja složili su se kako je nužno da parlamenti usvoje zakonske mjere koje su potrebne za kazneni progon zbog mržnje, kakva je mržnja utemeljena na rasi, spolu, religiji ili nacionalnosti. Još jednom je podcrtano da svaki čovjek ima pravo na slobodu izražavanja, što mora uključivati slobodu traženja, primanja i širenja informacija svake vrste, usmeno ili pismeno. Ostvarenje ovoga prava može biti opovrgnuto samo onim ograničenjima koja su propisana zakonom

i koja su prijeko potrebna radi poštivanja prava i ugleda drugih ili zaštite državne sigurnosti, javnog reda, morala ili zdravlja.

Ad – 7. Usvajanje tema i imenovanje izvjestitelja za 121. zasjedanje Skupštine

Kada je u pitanju izbor tema i suizvjestitelja za iduće zasjedanje skupštine, koje će biti održano u Ženevi, usvojene su sljedeće teme:

1. Stalni komitet za mir i međunarodnu sigurnost: *„Suradnja i podijeljena odgovornost u globalnoj borbi protiv organiziranog kriminala, osobito trgovine drogom, prodajom nelegalnog oružja, trgovinom ljudima i prekograničnog terorizma.“*
Suizvjestitelji:
Gđa M.T. Ortuno (Meksiko)
Član izaslanstva Tajlanda (ime će naknadno biti objavljeno)
2. Stalni komitet za održivi razvoj, financije i trgovinu: *„Uloga parlamenata u razvoju trokutne i jug-jug suradnje radi ubrzanja ispunjavanja Milenijskih razvojnih ciljeva“.*
Suizvjestitelji:
g. F.X.de Donnea (Belgija)
g. G. Lubinada (Zambija)
3. Stalni komitet za demokraciju i ljudska prava: *„Sudjelovanje mladih u demokratskim procesima“*
Suizvjestitelji:
Gđica Marija Lugarić (Hrvatska)
G. A.K. Bagbin (Gana)

Izvešće pripremila:

Marina Mijačević,
tajnica Izaslanstva PSBiH u IPU

Izvešće odobrio:

Hilmo Neimarlija
Zamjenik predsjedatelja Izaslanstva PSBiH u IPU

Prilog: četiri rezolucije usvojene na 120. zasjedanju Skupštine

1. *Rezolucija o suzbijanju širenja nuklearnog oružja, razoružanju, te osiguravanje stupanja na snagu sveobuhvatnog Sporazuma o zabrani nuklearnih proba – uloga parlamenata;*
2. *Rezolucija o klimatskim promjenama, modelima održivog razvoja i obnovljivih izvora energije;*
3. *Rezolucija o slobodi izražavanja i pravu na informacije;*
4. *Rezolucija o ulozi parlamenata u smanjenju socijalnih i političkih utjecaja međunarodne ekonomske i financijske krize na najranjivije sektore globalne zajednice, posebice afričkih zemalja.*